

ÜGIÕPILASTE LEHT

Nr 6. NOVEMBER ☒ I. AASTAKAIK ☒ 1914.

GEORG ZIRKI TRÜKK

::

JURJEVIS.

Sisu:

Lhk:

1. Praeguste sündmuste puhul Tartu Eesti üliõpilaskonnas.
V. Ernits. 1
2. Uued läänekultuuri kandjad. B. Linde. 4
3. Väike ääremärkus korporatsiooni küsimuse puhul.
A. Oinas. 6
4. Paar metodoloogilist märkust korporatsiooni küsimuse
käsitlejale. V. Ernits. 7
5. Meie üliõpilaskond ja Eesti Kirjanduse Seltsi
tegevus. V. Ernits. 9

Kirjandusest.

6. Helmi Reiman: Naisten puvtu Kolga-Jaanin pitäjässä
Wiljandin maakunnassa Liivimaalla. V. Ernits. . . 10
7. Dr. R. Boldt: Kodumaa tundmaõppimise korraldus Soo-
mes, ja Dr. phyl. Fr. v. Stryk: Eesti rahva-kunsti
algus ja tulevik. Helmi Reiman. 11
8. Joh. Jans: Monistische Jdeen bei den Esten. R. . . 14

Üliõpilaselust muil rahvastel.

9. Tõe ja teaduse juubel Helsingi ülikoolis. V. E. . . 14
10. Paar sõna Leedu üliõpilaste ja nende ajakirjade kohta.
Viadas Lašas. 15

Üliõpilaste Organisatsioonid.

11. Eesti Üliõpilaste Selts 1913/14 õplaastal. V. Ernits. . 17
12. Moskva Eesti üliõpilaste Selts 1913/14 a. H. Karro. . 21

Välkkesed teated kõrgema kooli ja üliõpilaste elu
kohta. 23

Toimetusele tulnud kirjad. 25

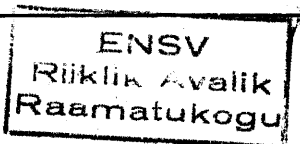
ÜLIÕPILASTE LEHT

Eesti edumeeliste üliõpilaste häälekandja.

№ 6.

November.

1914.

Viimaste sündmuste puhul Tartu Eesti üliõpilaskonnas.

Praegusel iseäralikul ajal on nii mõnedgi silmad kurvalt küsiva ilmega meie „rahva tulevikulootuse,“ meie üliõpilaste poole pöördud; viimased isegi peavad tunnistama, et nad vaevalt uskuda suudavad kõike, mis sündinud.

Terava kriisini viinud sündmuste ja vastastikkuse vahekorra kihvtituskäigu algus Eesti Üliõpilaste Seltsi ja Sakala vahel ulatab vist neisse aegu, mil Sakala Eesti Üliõpilaste Seltsist lahkus (1908 a.), mis loomulikult mõlemal pool teatud meelegibedust sünnitas. Mõlema seltsi loomulikul arenemisel oleks muidugi sellest pahameelest varsti üle saadud, teine teise eluõigused täiel määral mõlemalt poolt maksvaks tunnistatud ja vastastikkust lugupidamist avaldades enam-vähem ühiste ideaalide poole püütnud, olgugi eri teil *).

Kuid kogu Eesti elus on nii palju haiguslikku närvilikkust, kannatamattust, vastastikkust arusaamatust ja — ütleme otsekoheselt — taktipuudust, mis mõnikord kaugelegi võib ulatada. Nagu viimane aeg näitab, võivad need „vanemate patud“ üliõpilaste juures iseäranis teravasti avalduda, nähtavasti osalt selle tõttu, et nüritud noorusele (seda on meie üliõpilaskonnas palju,

*) Tuletan meele, et EÜS:ist lahkudes Sakala tõendas omade ideaalide lippu igatahes kõrgemale seadvat, kui EÜS.

ka selle paremis osades!) teatud impulsiivne pidamatus omane on, mis „kangelastükkide“ ja taktivastasuste tagajärgi ei kaalu.

Teiselt poolt aitab siin kaasa Saksa üliõpilastelt päritud p u h a s f o r m a a l n e a u m õ i s t e, millele suurel hulgal juhtumistel hingelist sisu pole suudetud anda. See aumõiste ei keela üliõpilasi tihti teisi „aasimast,“ s. o. kaasvõitlejaid enam-vähem jämedate teravustega haavamast, kus juures sagedasti peenema teravmõistuslikkuse piiridest üle minnakse. See aumõiste ei sunni inimesi ennast jämedamategi tegude eest sisemise kohtu alla võtma, vaid lepib sellega, kui asi väliselt „aumehelikult,“ s. o. kõigi vorminõuete kohaselt õiendatud on. Ei taha ju väliste aumehelikkuse vorminõuete täitmise vastu vaielda, kuid igatahes peab kahetsema, kui auasjade väline õiendamine ühtlasi inimest sisemiselt ei kasvata, vaid teda veel enam nürbib, juriidiliseks kasuistiks muudab, kellel põlatavamagi auvastasuse jaoks oma „auformel“ valmis on, mille kaudu asi „ära õiendatakse“, ilma et mingisugust sisemist eneserevideerimist tarvitsetaks ette võtta. On ju igale üliõpilasele teada, et just iga üliõpilasseltsi ja korporatsiooni vähemväärtuslik ollus kõige „hergem“ on „auasjades,“ millega siis koosolekuil ja kohtutes lõpmatumalt teiste aega viidetakse, loomulikku, sisulist aumõistet segatakse ja nüritakse.

Kõike seda peab meeles pidama, kui praegust Eesti Üliõpilaste Seltsi ja Sakala konflikti erapooletumalt vaadelda, sest kirjeldatud aumõiste ja eestiliselt tüliarmastaja hingeelulaad näib teatavas ulatuses mõlema seltsi üksikuile liikmeile omane olevat, mille tõttu üks osa üliõpilasi mõlemal pool selleks „eeltõid“ tegi, et vahekorra kihvtitust *non plus ultra*-ni viia. Asjata ja igav oleks kõiki üksikuid kokkupõrkeid mõlema seltsi liigete vahel üles lugema hakata — nii palju on neid olnud! Tähendame ainult, et iseäranis mõne Sakala liikme tahtmatus auasju EÜS:i liigetega vahekohtu teel õiendada oli tulele juure valas ja hää pinna valmistas viimasele lõkkele — Sakala lipu profaneerimisele Eesti Üliõpilaste Seltsi liikme poolt, kelle isikuliste hingeomaduste arvele langeb muidugi niihästi reageerimismoodu sisuline kui ka väline külg, kuid keda kahtlemata üleüldine enam-vähem põhjendatud opositsiooni meeolelu Sakala vastu „inspireeris“. Selle taktivastase väljaastumise mõistis EÜS hukka ja karistas oma liiget, kuid et siin meeli asjaolud äritasid, millest EÜS:i kirjutas Ül. Lehe 5:ndas numbris kõneldakse, tegi E. Ü. Selts sel puhul oma otsuse ajutise läbikäimise lõpetamise kohta „Sakalaga“, ilma esialgse autasu andmiseta.

„Diplomaatilise läbikäimise“ lõpetamisele järgnes rida tõsisaid „lõõmisi“, mille rea Sakala sõjakamad liikmed alustasid, kuid mida EÜS:i ja mõne teisegi seltsi ja korporatsiooni samade voorustega mitte vähemal määral varustatud liigete poolt kõigi strateegia nõuete kohaselt pea niikaua jätkati, kunni Tallinna kindluse komandandi Gerassimovi käsul ka „Vanemuise“ einelauas igasugune alkoholimüük ära keeldi.

Nii kaugete arenedes on asi surnud punktini jõudnud. Üks Hiina müür meie üliõpilaskonnas on rohlem; kui see kauemaks ajaks seisma jääb, siis ulatab selle mõju kahtlemata ka mujalegi Eesti avalikku elusse — õigemini, see süvendab lõhet, mis meie avalikus elus praegu pea täieliku põhjusmõtete samasuse, vähemalt teatava kokkumahtuvuse maksuvusel inimesi teine teise vastu kihutab, — mille olemasolu pärast vahest ehk mõned mõlemal pool „rõõmu pärast“ käsi hõõruvad, kuid mis mõtlevamile ja rahvuskultuuriliselt kohustundlikumile mõnegi raske silmapilgu on valmistanud. Oleks tahtnud uskuda, et üliõpilased „vanade“ erakonnavihasst üle on kasvanud, kuid vähemalt praeguse silmapilgu kohta peab teisel arvamisel olema — üliõpilased on „vanadest“ veel väiklasemad!

Kel sest kõigest kasu on, kes selle üle rõõmustada võib, neid ei peaks vist otsima meie üliõpilaskonnast ega meie rahva arusaajamate hulgast. Arvatavasti on selgemad pääd ja hergemad südametunnistused mõlemal pool selles arusaamises, et mõlemal poolel küllalt tööd oleks meie üliõpilaskultuuri loomisel ja meie laiemast rahvuslikust haridustööst osavõtmisel. A s j a l i k k u, s i s u l i k k u v a j a d u s t teine teise eitamiseks poleks ju, kui aga sisemisest väiklusest ja valedest üle saadaks, kui kriisi ettevalmistajail ja „läbiviijail“ julgust jatkuks omade eksisammude sisemiseks ja sellega ühes väliseks hääkstepigemiseks. Enne põhjalikku õhupuhastust, tõsist vahekorra revideerimist ei või kokkuleppimist tulla *). Praegusest aatelisest kriisist — sest see kannab kõiki väliseid tülisid ja kokkupõrkeid — peab üle kasvama, olgugi järskude, vahest valusaltki tunduvate operatsioonide järele. Et minevikku unustada võida, peab enne sellega lõpuarved tegema!

Noorusel peaks ikkagi paremid ülesandeid olema, kui vastastikkused tülid. Kuritegu enese ja kogu meie rahva vastu oleks neisse tarduda!

V. Ernits.

*) Selle numbril lõpul avaldatud „Sakala“, EÜS:i ja teiste kirjad sunnivad aga tahtmatult mõtlema, et lähemas tulevikus optimismiks vist õige vähe põhjust on.

Uued läänekultuuri kandjad.

„Üliõpilaste Leht“, mis alguses Eesti üliõpilaste tähtsamast päevaküsimusest, üliõpilaskonna korraldamisest, vaikides püüdis mööda minna, on nüüd selle küsimuse lahendamisele asunud.

Korporatsioonide tähtsuse selgitamine ja nende kaitsmine — selle päältkuulajaiks said aeg-ajalt Eesti Üliõpilaste Seltsi liikmed, kui jälle pereheitmine käsil oli. Kuid need korporatsioonide kaitse- ja põhjenduskõned jäid kitsamasse ringkonda. Kui ajakirjanduses ka sõna võeti, siis tehti seda värvi mütside poolt, korporatiivist mõtet sellest välisest embleemist eraldades ja enamasti ka eitades. Värvide kaitsjaina aga ei esinenud üliõpilased ise, vaid mingisugustena patroonidena hrad Jaan Tõnisson, Oskar Kallas ja Villem Reiman.

Mitmeaastase idanemise järele on nüüd ka üliõpilane korporatsioonide kaitsmise teoreetik sulega välja astunud. Pratikud on varemingi esinenud — keppidega.

Mõne aasta eest oli korporatsiooni kaitsjail, sel ajal „Sakala“ lahkvoolul, Eesti Üliõpilaste Seltsis suureks trumbiks — karskus; kuna see aga nüüd enam alkoholivaba ei ole, langeb ka trumbi reaalne väärtus, vähemalt avalikult ei mängita seda enam välja.

Nüüd on uus teoreetik J. Kotkas uue trumbiga esinenud: läänekultuur tohiks küll ammu enne Eesti korporatsiooni leitud olla, aga mis tuliuus, on Eesti korporandid selle läänekultuuri lipukandjaina, koguni ainukestena, kuna üliõpilased mittekorporandid hommiku kultuuriga ähvardavat.

J. Kotkas on küll teesi üles seadnud, ilma et ta seda aga tõendanud oleks. Või mis toob J. Kotkas oma väite tõenduseks, et Eesti korporandid läänekultuuri kandjaina esinevad? Kuigi ta Darwini vaimugi enesele appi kutsub, jätab ta eelmise küsimuse siiski kostmata.

Püüame paari sõnaga sõeluda, palju Eestist selle väite tõenduseks materjali leidub.

Meie väikestes oludes on ka laialisemate huvidega üliõpilane juba suur üksus. Iga üliõpilane, kes milgi alal midagi võib, ulatab varsti teiste hulgast välja, on varsti avalik isik. Varemini, kus meie haritud jõud olid veel vähemarvulisemad, oli pea iga üliõpilane „rahva tuleviku lootusena“ tähtis tegur Eesti vaimlises elus, seega ka igasuguste tegelaste protsent suurem. Meie elu differentseerumisel oleme sellest juba üle. Iga üliõpilane ei ole enam kehastatud „rahva tuleviku lootus“. Üliõpi-

laskonnas on juba õige palju neid läbilõike inimesi, kes omile kitsastele huvidele elavad ja nendes üksi end kodus tunnevad. Kuna nende vaimlised tarvidused isikulistest kitsastest huvidest kõrgemale ei ulata, olekski ülekohus, kui nende õlgadele tahetakse veeretada nende jõule mitte vastavid koorimid, ülekohus nii kantava asja kui ka sunnilise kandja vastu, sest see oleks sarnase läbilõike üliõpilase algastmelise vaimlise ja füüsilise jõu katkestamine: kellelegi ei tohi raskemat koormat päale panna, kui ta kanda suudab.

Eesti korporatsioonidesse kogunud element paneb nähtavasti suurt rõhku isikulise mõnusa äraolemise päale ja lepib ainult sellega. See joon paistab silma Eesti korporantide rõhuva enamuse juures. Ma ei ütle, et üksikud väljavõtted puuduksid; üksikul ei puudu huvid väljaspoole isikulist äraolemist, aga neid üksikuid kisub suur korporantide mass enesega kaasa, alla poole. Nad hääbuvad ja kustuvad.

Sellele üleüldisele pildile vastavad täiesti meie elu tõeolud.

Kunas, kus ja milles on avaldunud Eesti korporandid läänekultuuri poolehoidjaina, kõnelemata kandjaist? Nende ridade kirjutaja ei ole Eesti vaimlistest vooludest ka mitte just väga kaugel seisnud, iseäranis aga sellest, mis meil läänekultuuri poole hoidvana senni on tuntud. Kuid mulle on tundmatud igasugused Eesti korporantide läänekultuuri kalduvused. Isegi igasugused passiivsed poolehoidmise avaldused on säält poolt tundmatud. J. Kotkas ei too omas kirjutuses ka muid tõendusi, kui et korporandid olla Eesti Kirjanduse Seltsi liikmed, ja käia selle Seltsi koosolekul. Ütleme, et seda Eesti korporantidele tõesti aktiivasse kirjutada tuleb. Aga on ju ka niisuguseid inimesi, kes uudishimulikult küsivad, kas Eesti korporandid Eesti Kirjanduse Seltsis ka muul teel ennast on avaldanud, kui liikmeks olemisega ja koosolekil kuldse vaikimisega? Kas, kunas ja millega?

J. Kotkas heidab „hommikukultuuri“ edendavale Eesti üliõpilaste seltsi „Ühendusele“ ette, selle liikmed ei olla Eesti Kirjanduse Seltsi liikmed, ja annab mõista, et sel seltsil ka muud isamaalised huvid puuduvad. Kui mitteliikmel puudub mul „Ühenduse“ kohta lähem ülevaade, aga kui erapooletu ei saa ma vaikides nimetamata jätta, et seegi, liikmete poolst väikearvuline selts, omist vaimlistest huvidest rohkem on tunnistust annud, kui ükski Eesti korporatsioon. Kui „Ühenduse“ liikmed mitte Eesti Kirjanduse Seltsi liikmed pole, siis on neist aga mitmed meie teise kirjandusliku seltsi, Eesti Kirjanikkude Seltsi „Noor-Eesti“ liikmed; sellesse üliõpilaste seltsi kuulub tuntud kirjanik A. H. Tammsaare. „Ühenduse“ liigetest on mitmed ajakirjanduses esi-

nenud, koguteose toimetanud. Tõsi, need ei ole kes teab kui suured teenused, aga mis seavad Eesti korporandid neile väikestelegi väärilist vastu? Kus, kunas ja milles?

Eesti üliõpilaskonnas leidub terve rida nimesid, kes meie avalikus elus ühel ehk teisel alal on esinenud; tuletame nende nimed mõttes meele, ja meie ei leia nende keskelt Eesti korporanti. Mulle võidakse ehk paar nime erandina tuua, aga needgi lahkusid hiljemini korporatsioonist.

Mis takistab Eesti korporante Eesti avalikust elust osa võtmast?

Ajapuudusega nad endid ehk vabandama ei saaks tulla kuna neil aega jätkub nii mitmekski muuks „eneseavalduseks“ millel aga väga vähe ühist on Eesti avaliku elu küsimustega. Ainukesteks põhjusteks jäävad üles: huvi puudus ja arvatavasti ka tarvilise ettevalmistuse ja ande puudus. Vähemalt ei leia kõrvaltvaatleja mingisuguseid muid põhjusi Eesti korporantide passiivseks olekuks Eesü vaimlistes huvides.

Et olukord korporatsioonides ka mujal meie omast diametraalselt lahku ei lähe, seda võiksime terve rea arvudega Saksamaa korporatsioonidest ja vaba-üliõpilaste liikumisest tõendada; need arvud ning tõeasjad on võetud tänavu suvel Leipzigin peetud üleilmlise raamatutööstuse ja graafika näituse osakonnast „Üliõpilane“, selle osakonna ülevaatest, aruandest ja arvustikust, mis suuremalt osalt Euroopa maade üliõpilaskondade keskkorralduste toimetusel ilmunud. Kuid sellest vast teine kord pikemalt, kuna see praegu meid käesoleva kirjutuse raamidest välja viiks.

Nende ridade otstarve oli ainult uusi läänekultuuri kandjaid üles kutsuda, et nad kindlate tõeasjade ettetoomisega ära näitaksid, k u s, k u n a s j a m i l l e s nad läänekultuuri kandjaina aktiivselt või ka passiivselt on esinenud.

Bernhard Linde.

Väike ääremärkus korporatsiooni küsimuse kohta.

Omaks imestuseks lugesin ma J. Kotkase kirjutusest „Vaidluste puhul meie korporatsioonide ja Hommiku kultuura küsimuse üle (Ül. L. nr. 5) muu seas: „Oinas oletas meie korporantide täielikku sarnasust Saksa üliõpilastega“, kus juures lugi-
jat Ül. L. nr. 3—4 juure juhitakse. Vist peab siin J. Kotkas

silmas kohta, kus ma Eesti üliõpilasnooresoo erinevuse pildistamiseks paar silmapaistvat üliõpilase vastandtüüpi tõin. „Avanenud on — kirjutasin ma (lhk. 12) — sügavad lõhed ja vastolud üksikute, tihti vaenulikkude üliõpilaste rühmade vahel, Kehva maata mehe sama kehva poja kõrval esineb meile Eesti maaomanduse edustaja, kapitali „koguja“ järeltulija, esimeste Eesti tõusikute uuem, parandatud väljaanne; entusiastliku sotsialisti, erapooletu või rahvuslase kõrval — päris Saksa üliõpilase sarnane korporant, või hiljutine päevakangelane — akademist!“ Ettetoodud üteluse otstarbeks ei olnud seega mitte meie korporante otsekoheselt iseloomustada, vaid sotsialisti jne. kõrvale olulist vastandit seada, — Balti saksa korporandi taolist üliõpilast. Neid pole ju aga paraku mujalt leida kui otse meie korporantide rühmast.*) Olin seega õigustatud kirjutama, teatavat tüüpi väikese üllatusena esitades: „Päris Saksa üliõpilase sarnane korporant!“ Liiga omavoliliselt talitas J. Kotkas, kui ta siit ostekohe järeldab, minu arvates olevat Eesti korporandid täielikult Saksa üliõpilaste sarnased! Kuigi nii mõnigi meie korporant oma eluavalduste poolest Saksa burshi meele tuletab, oleks ju ometi pöörane üleüldse Eesti korporanti Saksa üliõpilaste sarnaseks (päälegi täielikult!) pidada, olgugi et Saksa korporantidele nii mitmeti hoolega järele tehakse.

A. Oinas.

Paar metodoloogilist märkust korporatsjooniküsimuse käsitlejaile.

Et „tähtsama üliõpilaselu küsimuse“ harutamine „Ül. Lehes“ pikaks ähvardab venida, on ehk asjakohane paar märkust teha selle kohta, kuidas selle küsimuse käsitlemist sisukamaks, enam koondatumaks ja produktiivsemaks teha.

Kõige päält ei peaks korporantismi kaitsjad mitte mingisuguse teistele nägematu ideaalse korporandi eeterkuju omade vaimusilmadega vaatlema (mis ju muidugi neid oma moodi võib inspireerida), vaid nad peaksid korporante nii võtma, nagu nad reaalselt, harilikuile surelikuile esinevad, kes veel kõigi korporantide vaatlemiseks liiga musti silmaklaase pole sunnitud tarvitusele võtma.

J. Kotkaselt kuuleme, et meie korporatsjoonid kõik ühesugused ei olla — kuid see väide on senni kahjuks faktiliselt tar-

*) Leidub neid seltsidestki. Toim.

viliku määrani valgustamata, iseäranis eemalseisvile. Samuti on väga õrnalt käsiteldud sedagi küsimust, mida positiivist korporantism meie üliõpilaskonda on toonud (spordipäeva mõtte algatus ja korraldus — „Vironia“, E. R. Museumi pidud läinud kevadel Tartus ja Tallinnas — „Ugala“ juhtival osavõtmisel). Just siit aga peaks neid algidusid otsima, mis meie korporantismi oletatava elu- ja arenemisvõime tagatiseks oleksid. Niisugune reaalne korporatsjoonide vaatlemine oleks igatahes produktiivsem, kui üliteoreetiline dialektiline filosoferimine, mis omane on kogu küsimust teatava määrani tumestama.

Teiseks, ei peaks küsimusi üleliiga üleüldistama ja lihtsustama, nagu seda J. Kotkaski oma Lääne ja Hommiku kultuura mõistetega teeb. Modernis Vene vaimlises kultuuris on kahtlemata nii palju läänekultuuralist elementi, et näit. Peetrilinna ülikool omade paremate õpijõudude ja põnevama teadusliku õhkkonnaga igatahes läänekultuuralisem asutus on, kui meie Tartu *Alma Mater*. Kui Peetrilinna Eesti üliõpilased suudaksid Vene idapärase massikultuura mõjust enam-vähem täielikult vabadena hoiduda ja kui neil Peetrilinnas küllalt aatelisrahvuslikku käremeelsust sügeneks ühiseluliku radikalismi kõrvale, siis võiks Peetrilinna kaasvõitlejate saatuse üle õigusega kade olla.

Küsimuste üleüldistuse ja lihtsustuse eest peab vastaspooltki hoiatama. J. Jansile ei tohiks näit. teadmata olla, et suguline pidamatus iseenesest mitte just otsekohe korporantismi atribuut pole, vaid et selle juured isikus eneses valitsevate jõudude ajutises või halvemal korral alatises tasakaalutuses peituvad. Et väljastpoolt sisendatav kõlbuslik ilmavaade, kogu ümbruse spartaanlus. sisemiste jõudude tasakaalu suuresti aitab alal hoida, on ju kindel — ja just s e l l e t seisukohalt peaks korporatsjoonide ja seltside mõju noorte inimeste kõlbusliku ilmavaate arenemise pääle valgustama. Siin tuleks aga vist ainult teatavate astmevahedega rehkendada, mitte vahest järsu põhjusemõtteliku lahkuminekuga. Või aga siiski?

Lõppeks peaksid mõlemad pooled väiklase argumentatsiooni eest hoiduma*). Samuti peaks suudetama vaba olla ümbruselt külge hakanud eelarvamiste, õigemini eelantipaatia mõjust, mis instinkti kombel kogu argumentatsiooni teatava enne kindlaks määratud lõpujaama poole juhib. Et seda eelantipaatiat mõlemal poolel jätkub, sellest võib „Ül. Lehe“ toimetis tunnistada, kellel siiski teatava määrani korda on läinud kogu vaidlus-

*) Näit. „tushurkaküsimus“ jne.; viiuvane riideosa olevat Peetrilinna oludes väga tarvilik.

käiku teatud rahulikku asjalikkust tuua. Peab ütleva, et vähemalt selles asjas „läänekultuuralasel“ „hommikukultuuralasest“ palju lahku ei lähe.

Psühoneuroloogia õpetab: seda täielikum ja tervem on inimese vaimline isik, mida vähem ta teoreetiline mõtlemine füsioloogilistest tundmustest juhitav on. Tahaks loota, et seda algtõde ühelgi vaidlusel ära ei unustataks *). V. Ernits.

Meie üliõpilaskond ja Eesti Kirjanduse Seltsi tegevus.

Eesti Kirjanduse Seltsi teaduslik sekretär J. V. Veski on meile avaldamiseks saatnud umbes 10 trükilehekülge pika kirjutuse „Eesti Kirjanduse Seltsi tegevuse ja kavatsuste“ kohta. Et see läinud kevadel „Eesti Kirjanduses“ ja poliitilises ajakirjanduses täielikult ilmus, avaldame siin ainult need kohad, mis eriliselt üliõpilaste tegevusse puutuvad.

Et meie üliõpilaskond enam-vähem kõiki Eesti Kirjanduse Seltsi tegevusharusid on toetanud, nagu meie noore hariduselu muidgi avaldusi, seda võib ilma suurema kahtluseta tõeks tunnistada. Eraldi nimetab J. V. Veski Eesti Üliõpilaste Seltsi rahvaviiside korjamist Dr. O. Kallase juhatusel, EÜS:i jahi- ja kalastamisteadete kogumist (praegu E. K. Seltsi ja Eesti Rahva Museumi käes), EÜS:i Loodusteaduse Osakonna tegevust arstiteaduslike ja loodusteaduslike (botaanika, taimenimedede ja tsöoloogia) sõnastikkude väljatöötamisel, Tartu Eesti üliõpilaste keemikute toimekonna ja E. K. Seltsi keeleteimekonna keemia oskussõnastikku ühelt poolt ja Peetrilinna Eesti üliõpilaste Seltsi Keemia osakonna samasugust paralleelsõnastikku teiselt poolt; kuulu järele nimetatakse ka Peetrilinna Eesti Üliõpilaste Seltsi kavatsusi filosoofilise sõnastiku väljatöötamisele asuda. Eesti Rahva Museumile kuuluva Eesti Keskraamatukogu asutamist ja korraldamistki nimetatakse Eesti Üliõpilaste Seltsi teenusena.

*) Hoopis iseasi on, kui teoreetiliselt, objektiivselt põhjendatud mõtted tundmustega ühinevad, viimaseid esile kutsuvad, juhivad ja neilt jõudu saavad. Mida püsivam niisugune side mõtete, tundmuste ja tahtmistevahel on, seda täielikum on inimese psühofüüsiline organism

Kodumaa uurimise kohta kirjutab EKS: i teaduslik sekretär muu seas :

„Rõõmustaval viisil on ka meie üliõpilaskonnas kodumaa uurimise küsimus päevakorrale võetud. Eesti Üliõpilaste Seltsi Kodumaa tundmaõppimise Osakonnaga ühenduses on Eesti Kirjanduse Selts paaril viimasel aastal rea kodumaa ajaloosse puutuvaid kõnesid toime pannud. Praegu tehakse üliõpilaste ringkondades selleks eeltöid, et kogu Eesti üliõpilaskond ühel ehk teisel viisil, võimalikult kõigil uurimisaladel, üliõpilaste eri teadusalade järele, kodumaa tundmaõppimiseks tööle asuks. Esialgu mõeldakse kihelkondi kirjeldama ja ajalehe bibliograafiat valmistama hakata. Ajalehe bibliograafia töö ülesandeks oleks kõigi eestikeeliste ajalehekirjutuste kavakindlat üksikasjalist nimekirja kokku seada, mille järele kõigil tarbekorral hõlpus oleks igasse meie kodumaa eluharusse puutuvad kirjutusi ajakirjadest üles leida. Asja edu pärast on tarvilik ja loomulik, et kõik need rühmad, kes kodumaa tundmaõppimise mingis harus esesele ülesandeks teevad, selle tegevuse poolest üksteisega käsikäes käiksid ja ühise keskkoha ümber koonduksid, milleks Eesti Kirjanduse Selts kõige otstarbekohasem oleks“

Et üliõpilased kodumaa uurimise asjus vanemate teaduslike ja hariduslike seltsidega peavad käsikäes käima, on arusaadav : seda on tarvis meie üliõpilaskonnoesoo ettevõtete nii hästi võimalise, kui ka rahalise toetuse pärast. Samuti on arusaadav soov, et objektiivsel teaduslikul uurimisel ühe keskkoha ümber ühinetakse ; see peaks muidugi kindlustama kõikide tegevusvabadust ja ilmavaadete vaba avaldumist. V. Ernits.

□ □ □ □ Kirjandusest. □ □ □ □

Helmi Reiman : Naisten puvut Kolga-Jaani pitäjässä Wiljandin maakunnassa Liivinmaalla.

(Suomen Museo 1914.)

(Naiste riided Kolga-Jaani kihelkonnas Viljandi maakonnas Liivimaal. Soome Museum-nimeline kuukiri 1914).

9:l leheküljel kirjeldab autor, kes Helsingi ülikoolis rahvateadust õpib, oma kodukihelkonna naisvää riideid, Eesti Rahva

Museumi ülesandel isiklikult kogutud ainestiku põhjal, kuna sennises rahvateaduslikus kirjanduses ainuski teos nimetatud kihelkonda eriliselt ei käsitlevat. *) Meeste riiete kirjeldus on pidanud ära jääma nende vanemate moodude pea täieliku hävimise pärast.

Päale praegu leiduvate vana riidemoodu jätete kirjelduse teeb autor mõnes kohas võrdlevid märkusi eri riideosade arengimislöö kohta. Need võiksid muidugi autoriteetlikumad olla laiema ainestiku käsitlusel — ala, milt me autorilt esikteesele rikkalikka jatkusid ootame.

Kirjutust ehib paarkümmend rahvariiete kujutust Eesti Rahva Museumi kogudest.

See on vist üleüldse esimene üksikasjalikum Eesti rahvariiete kirjeldus Eesti uurija poolt, ja sellena peaks see eestikeelseski väljaandes ilmuma.

Villem Ernits.

Dr. R. Boldt: Kodumaa tundmaõppimise korraldamine Soomes.

J, D e p m a n i tõlge ja lisa: Kodumaa tundmaõppimine Venemaal. W. R e i m a n i sissejuhatus: Kodumaa tundmine Eestis. E. R. Museumi väljaanne Nr. 6. 1914.

Dr. phil. Friedrich von Stryk: Eesti rahvakunsti algus ja tulevik.

E. R. Museumis 23 III. 1914. korrajatele peetud kõne. Saksa-keelse käsikirja järele tõlgitud. E. R. Museumi väljaanne nr. 9. 1914.

Alles rahvusliku enesetunde ärkamisega muutub rahvas kaootilisest massist, vegeteerivast hulgast intensiivist elu avaldavaks, iseteadlikuks rahvuseks, natsjooniks. Nagu isiku, nii tohib aga ka rahva terve, õigustatud enesetunne ainult tõsisel enese tundmises põhjeneda. Seks näeme, et rahvusliku elu tõusuaegadel

*) Dr. A. O. Heikel, Die Volkstrachten der Ostseeprovinzen und in Setukesien, II osa lhk. 23 kirjeldab nr. 111—120 all 19 Kolga-Jaani kihelkonnast pärit olevat rahvariide tükki; nende kohta on teose lõpus 5 piltigi toodud. V. E.

alati ka igasuguste, praeguste ja muististe rahva eluavalduste uurimine hoogu võtab. Ainult teades, kust tuleme, mis mõjude all arenenud ja kellele võlgu jäänud oleme, suudame omale tuleviku jaoks kindla jalgealuse võita, ilma milleta edasipüüdmine absurd õhkuvehkimine oleks.

Mõningaist märkidest võiks oletada, et meiegi praegu sarnases rahvusliku tõusuajas ehk selle algusel seisame, sest vist tuntakse meil jälle enam kui varemini huvitust rahva *credit* ja *debit* arvete läbivaatamiseks. Ka kui isamaaline ehk ajalooline armastus sundijaks poleks, nõuaks seda juba meie tõusnud individuaalne enesetunne, sest alles suure üksuse, rahva iselaadilist omapärasust mõistes, mille osaks meie oleme, suudame õieti iseenesest aru saada. Igasugune vanavara korjamine, kui ka kodumaa mineviku ja oleviku uurimine on aga rahva tundmiseks eeltingimus *sine qua non*.

Ergutajaks sellele tööle tahavad ka mõlemad ülemalnimetatud ERM:i väljaanded olla. Esimene teeb seda kaudsel teel: näidates, mis mujal tehtud, tahab ta meid elavamale tegevusele kihutada, sest nagu enamasti, ei kannu me ka sel alal võrdlust oma naabri Soomemaaga välja.

Eesti sennise kodumaa uurimistööga tutvustab meid lühike ajalooline ülevaade õp. W. Reimani sulest raamatukese algusel. Säält paistab meile alandav tõeasi silma: mis tehtud, tegid võõrad käed, omade töötajate nimesid võib sõrmede pääl üleslugeda ja ka neist said kõige haruldasemal juhtumisel töövilja trükist avaldajad. — Kuid ka Saksa seltside ja uurijate rohked väljaanded on esialgu suuremalt jaolt enam antikvaarilised materjali-kogud kui viljakad, mahlakad juhid kodumaatundmisele.

Nagu ju päälkiri näitab, tahab raamatuke kõigepäält lugijat kodumaa uurimistööga Soomes põhjalikumalt tutvustada. Autor, Dr. Boldt Helsingis, heidab esiti ajaloolises ülevaates pilgu läinud aastasadade kestes kogutud materjali pääle, mis suuremalt jaolt seltside ja valitsusasutuste arhiivides varjul. Iseloomulik oli Soomes kunni 1881. aastani, et nimetatud töö keskkohaks ja algatajaks päälinn oli. Tähen datud aastal algas Turu museumi asutamise ga õnnistusrikas detsentralisatsjoo n liikumises: töö keskitus kõigepäält maakonnalinnade ümber, vähehaaval veelgi pisemisse ringkonnisse jagunedes. „Kodumaa“ mõistet kitsendati ikka enam, kunni viimati koguni üksikuisse kihelkonnisse kodumaa uurimisseltsid asusid. Et tööle ühtlust luua, põhjendati 1908 a. „Soomemaa tundmaõppimise keskoimekond“. Dr. Boldt tutvustab meid lähemalt kahe kohaliku seltsi tegevusega, peatab mõne

iseseisva maakonnaseltsi juures, lõpuks veel üliõpilaste organisatsioonide ja nooresooseltside kaastööd kirjeldades.

Lugedes torkab silma asjaolu, et kuna meil siiamani tehtud töö kunni viimaste aegade ni, ütelda, puhas-humanistlikku ilmet kannab, — kogutud materjal kuulub suuremalt jaolt ajaloo ja keeleteaduse valda — domineerib Soomes loodusteadus sel määral, et ta omad meetodid pääle muu ka etnograafiale on laenanud. Iseärnanis kohalikud seltsid panevad suurt rõhku oma lähema ümbruse meteoroloogilise, maateadusliku, hüdrograafilise, bioloogise jne. kirjeldamise pääle — ala, mis meie kodumaal veel puudutamata on, ja kõigepäält just üliõpilaste poolt käe külgepanekut ootab ja nõuab.

Pääle ülemalnimetatud ajaloolise ülevaate harutab Dr. Boldt veel põhjusi, „miks meie kodumaa tundmaõppimist edendama peame“. Lõpuks annab tõlkija ülevaate Venemaa kodumaa uurimistöö kohta, millest selgub, et see praeguse teaduslikkuse ja meetodi seisukohast alles üsna lapsekingades käib — kui sedagi.

Raamatukeses, nii lühike ja kokkuvõtlik ta ongi, leiab palju huvitavat materjali — kahju ainult, et tõlkija liig kergelt oma üleisande pääle on vaadanud ja — trüki- ja keelevigadest kõnelematag ! — nii konarlikku keelt tarvitab, et vahel raske on mõttest aru saada. Ja seda ei tule mitte iseärnanis „moderni“ keele, vaid lihtsalt silumatu stiili arvesse panna. Ehk mis muud võiks ütelda lausest, nagu: „Seltsi poolt asutatud abirahade saajate tegevuse tagajärjel täideti mitmed augud Helsingi ülikooli muuseumite Satakunta maakonna osades, mis Soomemaa rahvuslise loodusteadlase muuseumi sünnitab.“ (Lhk. 11). Ja see pole kahjuks ainuke *horribile dictu*.

Teine väljaanne kannab uhket nime: „Eesti rahvakunsti algus ja tulevik“. Loomulikult ei tohi vaevalt 5. leheküljelist kõnet liiga suurte lootustega kätte võtta, siiski ei või aga läbi lugedes mingisugust pettumuse tunnet maha salata. Autor juhhib alguel tähelepanekut mõne fakti pääle meie vanemas ajaloos, sellega nähtavasti võõraste mõjude olemasolu meie arenemiskäigus toonitades. Järgnevad mitmed aforistlikud näpunäited mõnede etnograafiliste asjade võimaliku algupära kohta, mis meie meelest tihti õige hüpoteetlikud näivad. Pea iga lause järgi tahaks küsimismärgi teha. Millega võiks autor näit. väidet põhjendada, et eestlased paaditegemise rootslastelt ja venelastelt õppisid? Ehk mis tegemist on Eesti pütitööstusel asjaoluga, et laplased, nagu nii mitmed arktilised rahvad, osavad puunikerdajad on? — Kuid et autor ise midagi põhjalikku anda pole tahtnud, ei tohi tema aforisme ka tõsisemalt arvustama hakata. Selle vastu peab kõne-

pidajaga aga täiesti päri olema, kui ta lõpetades arwab, et E. R. Museum muistist rahvakunsti päästes ühtlasti tuleviku rahvusliku kunsti loomise kallal töötab. Ainult oma iselaadilist omapärasust arendades suudame täisväärtuslikuks haritud rahvuseks tõusta, iial aga mitte seda põlates, ülbelt käest andes, mis läinud aastasajad meile pärandanud.

Helmi Reiman.

Joh. Jans : Monistische Jdeen bei den Esten,

Ernst Häckeli 80 a. sünnipäeva puhul avaldatud koguteoses „Was wir Ernst Häckel verdanken. Im Auftrag des deutschen Monistenbundes herausgegeben von Heinrich Schmidt. I-ter Band“.

Pääle lühikese sissejuhatuse, kus autor Euroopa lugijakonda eestlaste asukoha ja minevikuga tutvustab, järgneb pikem seletus sellest, kuidas need „kaelamurdvad“ ideed (darwinism, sotsialism ja monism) omale teed on leidnud Eesti õppivasse nooresosse, ajakirjandusse ja rahva hulka.

Mis puutub monismisse iseäraldi, siis usub autor võivat tõendada, et selle ilmavaate tõsiseid tundjaid ja hindajaid Eestist vähe leiduvat. Meil oldavat üleüldiselt väsinud mõtlemast. Üliõpilasnoorsugu, näituseks, katsuvat iga viisi rõõmus olla, et aga hallist igapäevasusest pääseda. Autor vabandab seda olukorda osalt reaktsooni tähega, mille all me praegu elame. R.

Üliõpilaste elust muil rahvastel.

Tõe ja teaduse juubel Soome ülikoolis.

29—30 mail s. a. (u. k. j.) peeti Helsingis vana akadeemilise kombe järele doktorite ja magistrite promotsioonipidu. 212 kandidaati said loorberipärja ja magistrisõrmuse osaliseks, 27 filosoofia litsentsiaati omandasid doktorimõõga ja -kübara; pidukõnes tähendati, magistri pärg on kroon senniste teaduslikkude saavutuste eest, mis aga kohustab tõe eest edasi võtlema, samuti nagu sõrmuski, murdmatu ustavuse sümbool; doktoriaste aga tähendab, et ei ole enam tarvis kellegi õpilane olla, vaid iseseisvalt uurides õpetada ja ainult tõe eest võidelda, vabana igasugustest kõrvalistest mõjudest, revideerimatuist traditsioonidest jne.; võitluse märgiks on mõök, mehisuse ja julguse sümbool.

Helsingi ülikooli audoktoriks krooniti ilmakuulus Soome helilooja Jean Sibelius, kes ise sel korral Ameerikas viibis.

Soomlaste ja rootslaste rahvuskultuuraliste jõusuhete kujunemise kohta on huvitav tähele panna, et 1907 a. promotsjoonis ühe võrra soomlasi ja rootslasi (102) magistri au osaliseks sai. Viimasel promotsjoonil oli aga soomlasi 143, rootslasi 60.

Naismagistriks krooniti 1907 a. ainult 9 soomlast ja 24 rootslast. Nüüdses promotsjoonis aga ilustas loorberipärg 44 Soome ja 20 Rootsi kandidaadineiu õpetatud pääd. Ka siin on haritud jõudude suhtes märgatav muutus sündinud, loomulikult soomlaste, igal muulgi alal tõusva rahvuse kasuks.

1830—1908 a. on Helsingi ülikoolis kokku 392 doktorit promoveeritud, neist 25 Soome keele ja kirjanduse (sellesse õpiharusse kuulub Eesti keelgi sunduslikult) ja Soome-Ugri keeleteaduse alalt. Üle poole doktoritest on ülikooli õpijõududeks saanud (168 in.); 119 doktorit on pääasjalikult teistes koolides tööle asunud. Puhtasti teaduslikku tööd, ilma mingi kindla ametita, teeb vaevalt pool tosinat inimest.

Senni on Helsingi ülikoolis 5 naisdoktorit promoveeritud, mis arv igatahes suur pole, kui silmas pidada, et juba vist ligi 30 aastat naisterahvad Helsingi ülikoolis täisõiguslikuina kuulajaina võivad olla, ja et nende arv viimasil aastail 800 ümbeon kõikunud.

V. E:

Paar sõna Leedu üliõpilastest ja nende lehtedest.

Kes Leedu rahva ajalugu vähegi tunneb, teab, kui palju sellel oma haridusliku iseseisvuse eest on olnud võidelda nii hästi saksastuse, poolastuse kui ka venestuse vastu. Tarvis ainult meele tuletada, et 1865 a. — 1904 a. Venemaal Leedu keeli raamatute trükkimine Ladina tähtedega keeldud oli, mis aga sisuliselt üleüldiseks trükikeeluks muutus, sest Vene tähestik ei olnud Leedu keelele kohane. Selle ja muude raskuste all raugesid nii mõnedgi Leedu haritlastest, andusid võõraste mõjude alla, hoolitsesid ainult oma sooja pesa eest, mida kaotada ei tahtud.

Leedu üliõpilasel polnud aga midagi kaotada. Ta tundis lähidalt oma rahva tarvidusi ja puudusi. Ta oli ka vähem venestunud ehk poolastunud, kui harilik Leedu intelligent. Ta oli demokraat sõna täies mõttes, tuli mitte väga jõukast taluperest, mille kohaselt ka ta ilmavaade ja huvid kujunesid.

Esimene Leedu üliõpilastele ja edumeelsele õppivale nooresoole pühendatud ajakiri „Draugas“ (seltsimees) ilmus Tilsitis 1904 a. algul. Maa ei olnud aga selleks veel valmis — ja see lõpetas ilmumise 3:nda numbriga.

1904 a. tõi leedulastele Ladina tähestiku tarvitamise vabaduse, mis ühtlasi kogu uuema Leedu kirjanduse ja ajakirjanduse algust tähendas Venemaa piirides. 1905 a. tõi revolutsiooni, mis Leedugi üliõpilast ennast unustama sundides kaasa kiskus. Hiljemad ajad tõi pettumusi, kuid ei suutnud mitte kustutada üliõpilaste tungi enese ja rahva kasuks tegev olla. See ja ühtlasi klerikaalse erakonna tugenemine pääle 1905 a. tegi Leedu üliõpilaste häälekandja tarvilikuks, mis 1910 a. Vilnas ilmuva „Lietuvos Žinios“ (Leedu Teated)-nimelise ajalehe kuulisana ilmuma hakkas, õppiva nooresoo enese toimetusel. Lehe nimi on „Aušrine“ (Koidutäht). Juba esimesel aastal korraldas see ankeedi Leedu üliõpilaste kohta kõrgemis õpiasutustes.

Seltskonna erinemiskäik aga edenes oma soodu. Klerikaalid leidsid õppiva nooresoogi juures vastukõla — ja 1911 a. hakkas Leedu klerikaalse nooresoo häälekandja „Ateitis“ (Tulevik) ilmuma. Hiljemini, selle aasta märtsikuul hakkas teinegi klerikaalne nooresooleht „Musų Ateitis“ (Meie Tulevik) ilmuma; üks neist peab nähtavasti teisele teed andma.

Leedu Ameerika asunduseski hakati kahte nooresoo lehte välja andma. Üks neist, klerikaalne, ilmub praegugi, kuna teine, enam-vähem anarhistliku sihiga, raha puudusel seisma pidi jääma.

Nii on Leedu õppival noorelsool praegu 4 ajakirja: 1 edumeelne, 3 klerikaalist. Nende üleliigsus seletub sellest, et igaüks tugevam erakond enese tuleviku kindlustamise mõttes nooresoo pääle võimalikult rohkem mõjuda tahab, seda enesele katsub võita!

Teie Eesti „Üliõpilaste Lehte“ meie samasuguste ajakirjadega võrreldes paistab kõige päält silma, et igas Leedu üliõpilaste ajakirja numbris algavate kirjanikkude luuletusi, jutustusi jne. leiate. Pääle selle edendab igaüks Leedu üliõpilaste ajakirjadest rahvateaduslikkude ainete kogumist; varemini oli selle jaoks eri osakond „Vasaros darbai“ (Suvised tööd), mis aga nüüd teatava määrani hooletusse on jäänud, pääasjalikult raha puudusel selle osakonna trükkimiseks.

Ajakirjade tähtsus Leedu üliõpilasnooresoo kohta on Eesti seltsimeestele selge pääle selle, kui nad oma ajakirja välja andma hakkasid.

Üliõpilaste organisatsioonid.

Eesti Üliõpilaste Selts 1913/14 õpiaastal.

Meile saadetud 41 trükileheküljelisest üksikasjalisest aruandest avaldame järgnevas arvud ja teated, mis laiemid üliõpilasingkondi tohiksid huvitada.

EÜS:i liigete arv oli 1913 a. lõpul 169, neist 45 lihtliiget. 1914 a. esimese semestri lõpul oli liigete arv aga 131, neist 5 lihtliiget. Arvu langemise põhjuseks oli peaaesjalikult võlgade pärast Seltsist eemale jäämine; surma ohvriks langes kaasvõitleja Dr. Jaan Sossi.

Teaduskondade järele jagunesid seltsiliikmed 1913 a. lõpul järgmiselt: 61 med., 36 jur., 21 math., 10 chem., 9 rer. nat., 7 phil. (3 Helsingis, 1 Peetrilinnas), 7 theol., 7 agr., 6 hist., 4 pharm.

Vilistlasi oli 135; neist asub 31 väljaspool kodumaad (Peetrilinnas 4, Riias 3, Borneo saarel 1). Nende jagunemine teaduskondade järele on järgmine: 36 med. (5 dr. med.), 33 theol., 31 jur., 14 prov., 7 phil. (1 dr. phil.), 4 math., 4 chem., 2 hist., 2 oec., 2 ing., 1 rer. nat.

Kui võrrelda EÜS:i vilistlaste ja praeguste liigete teaduskonnisse jagunemist, siis märkame suurt vahet, mis ühtlasi kõgu meie rahva kultuurialist arenemiskäiku kujutab. Nimelt oli meie rahva hariduslikus lapsepõlves nõuet peaaegu ainult arstide, õpetajate ja advokatide järele. Need olid kõige tarvilikumad haritlased, ka õige vähese haridusega ja kehvale lihtrahvalegi, kuna muud, enam teoreetilisemad ja abstraktimad huvid meil alles viimaste aegade haridusliku differentseerumise ja majandusliku tugenemise tagajärjel on võinud päevakorrale tulla.

Seltsi sissetulekud olid nimetatud õpiaastal ühtekokku 5847 r. 79 k., väljaminekud 5679 r. 84 k. Viimastest tuleks eraldi nimetada: raamatukogu ja lugemislaud 664 r. 54 k., keha-harjutusabinõude arvel 162 r. 35 k. ja vilistlaste abiraha 800 r.; viimane maksetakse hiljemini tagasi nooremate seltsiliigete toetuseks. Laenukassa seis oli õpiaasta lõpul 400 r. 59 k., aastane läbikäik 761 r.

Seltsi raamatukogus oli aasta lõpul võõraskeelseid raamatuid 2730 numbrit, eestikeelseid 791 (oma täieliku eestikeelse kogu

andis Selts Eesti Rahva Museumile edasi). Võõraskeelist kogu tarvitati aasta kestes 2029 korda: ilukirjandust 948 k., usuteaduslikku kirj. 36 k., õigustead. 29 k., ühiselutead. 101 k., ajal. 58 k., rahvatead. 33 k., kirjandustead. 84 k., bioloogil. tead. kirj. 82 k., arstit. 110 k., baltikat 79 ja soomekeelist kirj. 12 korda; nagu näha, on Seltsi liigete teaduslike huvide keskkohas mõtte- ja ühiseluteadus. — Eestikeelist raamatukogu tarvitati 1170 korda.

Lugemislaua käis 17 eesti-, 16 saksa- ja 15 venekeelist ajalehte ja -kirja.

Kirjakogus oli õpiaasta lõpul sissetulnud kirju 2618 numbrit, kroonikaid ja arvustusi 268 nr., elulugusid 290 nr., Seltsi liigete ja vilistlaste päevapilte 327 nrt.

Seltsi üleüldine tegevus kandis loomulikult enam korraldavat, tegelikku laadi. Võeti osa Soome võõraste vastuvõtmisest, E. R. Museumi pidudest, korraldati piduõhtu Eesti rahvaviiside korjamise toetuseks jne. Peeti ka 5 üleüldist kõnet.

Seltsiliigete teaduslik tegevus avaldus peamiselt osakondades. Neist on kõige vanem ja soliidim Loodusteaduse Osakond, kes 1913/14 õpiaastal võrdlemisi hääde tagajärgedega töötas, iseäranis aga 1913 aasta teisel semestril. Arstiteaduse sõnastik oli juba pea trüki valmis; selle lõplik korraldamine jäi ksv. H. Niggoli hooldeks. Taimenimede ja taimeteaduslike oskussõnade korraldamiseks peeti igal nädalal üks töökoosolek. 1914 a. I. semestri algusel saadi taimeteaduslike oskussõnadega valmis, kuid neid peab veel põhjalikult läbi töötama, enne kui nad trükki lähevad. Samuti täiendati taimenimesid Wiedemanni ja teiste allikate järele. Taimenimede korraldamine on ka lõpule jõudmas, nii et selle tööga loodetavasti 1914. II. sem. kestes valmis saadakse.

Asjaajamise koosolekuid peeti aasta kestes 8; liikmeid oli 46.

Nagu endistel aastatel, pani L. O. ka selle õpiaasta kestes rahvalikka kõnesid toime.

Aasta kestes peeti osakonna korraldusel 4 kõnet: „Algimene“ — H. Niggol, „Taimede laialilagunemine“ — A. Reinik, „Lihasedõjad taimed“ — A. Audova, „Sofrosüüne“ — vil. J. Luiga.

Pääle selle kanti kõnesid ka maal mitmel korral ette.

Osakond on läinud aastal ka omi umbrohtude kogusid näitustel välja pannud, nagu Laiusel ja Viljandis, kus ta kogud esimese auhinna võitsid.

Osakonnal oli sissetulekuid 275 r. 63 k., väljaminekuid 233 r. 14 k.

Kodumaa Tundmaõppimise Osakond on läinud aastal 6 koosolekut pidanud. Neil on pääle jooksvate küsimuste harutamise 2 kõnet ette kantud, nimelt vil. cand. A. Sildniku poolt Põhja sõja kohta ja ksv. V. Ernitsi poolt aruanne Soome VII. üleüldise kodukoha uurimise kongressi kohta Hämeenlinnas selle aasta jaanuari kuul, millest V. Ernits Osakonna ja ühtlasi Eesti Rahva Museumi edustajana osa võttis.

Eesti Kirjanduse Seltsi Ajaloo Osakonnaga ühenduses pani Oskond 4 avalikku ajaloolist kõneõhtut toime. Kõneldid : A. Sildnik : „Põhja sõjast“ ja „Põhja sõjast Tartumaal“; mag. phil. V. Grünthal : „Eesti talurahva seisukorrast XIV. aastasaja algupoolel“; ksv. A. Sihver : „Liivimaa talurahva seisukorrast XVIII. aastasajal“; vil. M. J. Eisen'i kõnedest kanti järgmised ette : „Tartu Eesti linn“, „Eesti nimetuse vanadus“, „Tartu elanikud XVIII. aastasajal“ ja „Tartu kasvamine pärast Põhja sõda“. Kahest „Tartu õhtust“ leidis esimene suurt osavõtmist publikumi poolt.

Pääle kõnede pani Osakond toime Eesti ja Soome keele kursused. Eesti keele kursus pidi Osakonna otsuse järele, mida Seltsi koosolek kinnitas, kõigi Tartu Eesti Üliõpilaste Seltside liigete jaoks olema, mille tõttu esimesel Eesti keele tunnil õpetusandjal cand. J. Aavikul 41 kuulajat oli. Kahjuks sulas see arv õige kiiresti kokku, osalt põhjusel, et osavõtjate hulgas ka naisüliõpilasi leidis! Ka uus, omavaheline kursus, lõppes pääle Jõulu õige kiiresti.

Soome keele kursusel oli esialgu 9 osavõtjat. Seegi arv sulas õige kiiresti kokku.

Osakonna tegevusest oleks veel nimetada ajalehe bibliograafia kava lõpulik väljatöötamine ja trükkimine 1500 eks. (neist 1000 eks. „Üliõpilaste Lehe“ nr. 3—4 s. a. kaasandena), mille järele ksv. A. Kolga juhatusel suvel tege-likku töödgi on alatud; senni on juba 7 aastakäiku „Postimeest“ läbitöötatud. Töö jätkub praegu edasi mitme kaasvõitleja toetusel.

Ka kihelkondade uurimise kava töötati Osakonna poolt välja, avaldati „Üliõpilaste Lehes“ trükkis ja võeti sellest 1000 äratõmmet, mille tarvitamine ja laialilaotamine aga sõja pärast takistatud on. Siiski on ksv. A. Sihver ja mõned muudgi juba läinud suvel selle kava järele maal kihelkonna ja vallaarhiivides töötanud.

Meie eri linnadest ja eri seltsidest üliõpilaste lähinemise edendamiseks kodumaa uurimise ja mõnel muul otstarbel algatas Osakond Eesti üliõpilaste suviste adresside korraldamise ja „Üliõpilaste Lehes“ avaldamise küsimuse. Sellekohaseid teateid saa-

digi kõigilt Eesti üliõpilaste organisatsioonidelt (pääle „Ilmarise“, kust teated vist juhtumisi tulemata jäänud), kuid ka nende avaldamise ja täiendamise peab sõja pärast edasi lükkama.

Läinud kevadel tegi Osakond kõigile Eesti üliõpilaste organisatsioonidele ettepaneku kodumaa uurimist oma tegevuskavasse võtta, selleks eri osakonnad asutada ja enese vahel selles mõttes ühendust luua, kes siis meie vanemate teaduslike seltsidega teatavasse vahekorda astuks, mis mõlemapoolist tegevust hõlbutaks. Sellekohane koosolek jäi aga augusti kuul pidamata. Hiljuti toimepandud „Üliõpilste Lehe“ asemikkude koosolek, kus väljastpoolt Tartut osavõtjaid ei olnud, lükkas kogu küsimuse harutamise jõuluagele „Üliõpilaste Lehe“ asemikkudekogu koosolekule.

Osakonna raamatukogusse tuli 7 uut numbert juure, nii et raamatute arv praegu 37 on.

Osakond tellis enesele järgmised ajakirjad: 1) Historische Vierteljahrsschrift, 2) Historiallinen Aikakauskirja ja 3) Kotiseutu.

Osakonna kassa sissetulek oli läinud õpiastal 61 r. 76 kop., väljaminek 29 r. 70 k.

Liikmeid oli Osakonnal 18.

Õigusteaduse ja Ühiseluteaduse Osakonnad pole kumbgi „soovitavate tagajärgedega töötanud“, mõlemad väidetavasti sel põhjusel, et nende liikmed kas ülikooli lõpu- ehk riigieksamite vastu valmistusid ehk Tartust koguni mujale õppima sõitsid (Peetrilinna, Jaroslavi). Õigusteaduse Osakonnal on kassas 13 rbl. raha; ta jätkab Eesti õigusteadusliku sõnastiku kokkuseadmist ja mõtleb lähemal ajal vaidlustõhtuid ja näitlikku kohut pidada. Ühiseluteaduse Osakonna poolt peeti Seltsis kaks kõnet: „Rahvusküsimusest“ — R. Paabo ja „Seltskondlike töist Venemaal“ — N. Vildenau.

Nüüd olevat need Osakonnad „ühte sulanud“, mille tõttu neilt elavamat tegevust arvatakse loota võivat.

Mateemaatika Osakond asutati alles läinud kevadel. Ehk küll see juba tegevust on avaldanud, arvas Osakonna juhatus siiski varaseks sellest aru andma hakata.

Sporti Osakond asutati 12. III. 14. Sellel oli 41 tegev- ja 17 toetajat liiget. Sissetulekuid oli Osakonnal 96 r., väljaminekuid 30 r. 89 kop.

Osakond tegi omaks ülesandeks edendada kerget jõustikku, turnimist, jalapalli, lawn-tennist ja veesporti. Kodukorra põhjal peavad Osakonna liikmed sunduslikult harjutustel käima, muidu langevad nad rahatrahvi alla.

Aprilli ja mai kuul aeti kaunis korralikult sporti ja pand

lõpul omavaheline lawn tennise võistlus toime, 14 osavõtjaga. Suvel aeti süstasporti ja valmistuti sügiseseks Eesti Üliõpilaste Olümpiaadiks, millest 11 Osakonna liiget osa võttis; saadi 2 esimest, 2 teist ja 3 kolmandat võitu. Teiste organisatsioonidega võrreldes jäi Osakond teise koha päale. Sügisesest Eesti Üliõpilaste organisatsioonide vahelisest lawn-tennise võistlusest võttis ainult kaks Osakonna liiget osa. —

Sõja lahtipääsmine lõikas sügavasti ka EÜS:i elusse. 14 kaasvõitlejat ja 14 vilistlast kutsuti sõjaväkke asearstidena, 5 ksv. ja 4 vil. tegevasse sõjaväkke, pääsjalikult tagavaraväe lipnikkudena. 13 aug. lubas Selts omad ruumid Punase Risti Eesti Haigemaja tarvitada ja asub ise sellest ajast saadik „Vane-muises“. —

Lõppeks paar arvustavat sõna Aruande kohta. Selle sisu- listeks puudusteks on, et näit. „Ül. Lehe“ asjast osavõtmisest ja Seltsi nimel ja osavõtmisel aetavast rahvaviiside korjamisest pea midagi ei kõnelda. Samuti ei pakuta kaasvõitlejate peetud kõnede kohta mingisugust selgust. Muid allikaid (v. J. Treu- mann „Üliõpilased karskusetöös,“ Ül. Leht nr. 3—4 s. a.) ja isiklikka mälestusi appi võttes võime kindlaks teha, et seltsili- gete poolt läinud õpiaastal vähemalt 80 kõnet on peetud (aastal enne seda 84), mis arv aga märksa suurem tohiks olla. Samuti puudub ülevaade seltsiliigete teaduslikust ja hariduslikust tege- vusest, mida ju alati vormiliselt Seltsi tegevuseks ei või pidada, kuid teadmine millest siiski tähtis on täielikuma pildi saamiseks teatava üliõpilasrühma püüetest ja huvidest.

Keeleliselt seisukohalt peab Aruannet teatava määrani eba- õnnestunuks pidama. Selles võib leiduda väärvorme nagu „rah- valikuid“ pro „rahvalikka“, „6 käterätikud“ pro „6 käterätikut“, „asemikude“ pro „asemikkude“ jne., ka trükivigu on ohtralt. Kõike seda ei tohiks leiduda. Eesti üliõpilasorganisatsiooni aruandeks.

V. Ernits.

Moskva Eesti Üliõpilaste Selts 1913/14 a.

„Ül. Lehe“ toimetusele saadetud üksikasjalikust 1913/14*) aasta aruandest kõike seda välja jättes, mis ainult ülemalnimeta- tud seltsi liigetele võiks tähtis olla, esitame siin niisugused tea- ted, mis ka eemalolijaid võiksid huvitada.

*) 1912/13. õpiaasta aruanne v. „Ül. L.“ nr. 2, 1914.

1. sept. 1913. a. oli MEÜS:is 59 liiget: 21 vilistlast, 1 toetaja liige ja 37 üliõpilast. Aasta jooksul tuli 17 üliõpilast juure, kuid lahkus: 3 vilistlast ja 2 üliõpilast — liikmemaksu maksmata jätmise pärast. Surma läbi lahkus üks liige — Herbert Mielander. 5 üliõpilast saavad vilistlasteks. Aasta lõpul on Seltsis 70 liiget: 23 vilistlast, 1 toetaja liige ja 46 üliõpilast. Üliõpilased jagunevad teaduskondade järele järgmiselt: 15 kaubandusteadlast, 7 õigusteadl., 6 keeleteadl., 4 arstiteadl., 4 arvuteadl., 4 loodusteadl., 3 põlluteadl., 1 ajalooteadl., 1 insener, 1 astronoom ja 1 arhitekt. 1914/15 õpiaastal on Seltsis 25 vilistlast, 1 toetaja liige ja 55 üliõp. Vilistlased jagunevad teaduskondade järele järgmiselt: 11 jur., 4 prov., 3 phil., 2 math., 1 pihilos.-theol., 1 rer. nat., 1 med., 1 agr., 1 rer. merc.

Aasta jooksul peeti 16 üleüldist koosolekut, neist 1 aastakoosolek. Koosolekuist võttis osa 44⁰/₀ üliõpilastest ja 1⁰/₀ vilistlastest.

Seltsi juures töötasid: pidu, laenu ja kirjanduse toimekond, töökommisjon ja juristide sektsioon. Pidutoimekond pani 2 pidu toime. Kirjanduse toimekonnas peeti 6 kõnet: „Tahte jõud“ — Erich Jaanverk, „Õigus ja kõlbus“ — Al. Kuks, „Üliõpilaste Lehe“ arvustus — M. Trakmann, „Libahunt ja Vereimeja“ — Th. Käärrik, „Karistus lastekasvatases ja kuritegevuses“ — Al. Kuks, „Evolutsiooni teooria“ — K. Kamal. Kõnekoosolekuist võttis osa 48, 6⁰/₀ üliõp. ja 5, 7⁰/₀ vil. Ka väljaspool — Moskva Eesti Seltsis — peeti üks kõne: „Pärivusest“ — J. Vares. Juristide sektsioon korraldas kodukorda, laenu toimekond jagas ja pikendas laenusid. Töö komisjon ei avaldanud tegevust.

Kodumaa ajakirjanduses avaldas Selts teated Moskva kõrgemate õpiasutuste ja elutingimuste kohta, et keskkooli lõpetajail kergem oleks õpiasutust valida. „Ül. L.“ väljaandmisest võetakse osa.

Kavatsetakse järgmisel aastal järjekindlalt kõnekoosolekuid korraldada Moskva Eesti Seltsis.

Raamatukogu täiendati 40 raamatuga. Kõige rohkem loeti E. Vildet (18, 3⁰/₀), O. Lutsu (15, 1⁰/₀), A. Tammsaaret (11, 1⁰/₀). Raamatukogu väärtus 158 rbl. 62 kop. Seltsil on oma lugemislaud, kus 5 Eesti ajalehte ja 2 Eesti ajakirja leidub.

Seltsi kulud — 769 r. 60 k. — katab samasugune sissetulekute summa, millest suurem osa pidudest ja liikmemaksudest saadud.

Järgnevaaks aastaks valiti eestseisusse: M. Trakmann — esimees, Al. Kuks — kirjatoimetaja.

Seltsi korter — kolm korda nädalas tarvitada — asub M. Eesti S:i ruumides, Долгоруковская 18.

4./XI. 1914.

H. Karro.

Väikesed teated kõrgema kooli ja üliõpilaste elu kohta.

Stud. jur. Joh. Parti matus

4. augustil sõjaohvrina langenud kaasvõitleja surnukeha toodi tuttavate, pääasjalikult „Põhjala“ hoolet Pavlovskisse ja maeti 23. nov. Slavjanka Soome surnuaiale. Pääle „Põhjala“ liigete võtsid meie üliõpilaskonna poolt matustest osa Eesti Üliõpilaste Seltsi asemikud Kruus ja Preisberg Tartust. Peeti südamest tulevid, kahjutundest hõõguvid kõnesid langenu kurvale, kuid tööle kohustavale mälestusele.

Väeteenistusse astunute üliõpilaste nimekirja täiendus.

A se ar st in a sõ j a v ä j a l e läheb Kiievi üliõpilane Johannes Vares, Joh. Barbaruse luuletaja varjunime all tuntud. Juba sõja algul läks vabatahtlikult sanitaarina sõjaväkke väljaspool organisatsjoone seisvist üliõpilastest Gundemar Neggo Tartust. Oma vahvuse eest kohuste täitmisel vaenlase kuulirahe all sai ta kiituse osaliseks niihästi Vene kui ka Eesti lehtedes.

Sõ j a v ä e k o o l i on astunud EÜS:ist Adolf Vööimann, jur. ja L. Kenn jur.

Haavatud

on lipnik Voldemar Uint, PEÜS:i liige. Lahingus Varshavi lähiduses öösel vastu 2 dets. on kuul V. Uinti kergelt pääst riivanud. (Pealinna Teataja nr. 8).

Üliõpilased sõjavangis.

Postimehe (nr. 257, 3. nov. s. a.) kuulmist mööda on Strelitzi politehnikumi üliõpilane Johannes Eisenschmidt sõja algul Saksamaal vangi võetud. Ta lasti hiljuti lahti, kuid tal ei lubatavat Strelitzist ära sõita. Vangisoleku aja eest nõutud talt elatusraha!

M. Martna „Päevalehes“ nr. 275 avaldatud teadete järele on Bodenbachi tehnikumi Eesti üliõpilased Meister ja Mahlapuu Tartust praegu Drosendorfis (Alam-Austrias) sõjavangis. Olevat lootust, et nad vabaks võida saada umbes 200—400 krooni „ettenäitamisel.“

Tartu üliõpilaskonna haigemaja sõja haavatute jaoks.

Tartu Arstiteaduse Üliõpilaste Selts (Общество Студентов Медиков) algatas omis ringkonnis Tartu kõrgemate koolide haigemaja asutamise küsimuse sõjahaavatute hääks. Üleüldine üliõpilasshodka kiitis mõtte hääks ja valis asja ajamise toimekonda ülikooli poolt 6 liiget, kuna hiljemini veterinaarinstituudi ja vabaülikooli poolt kummaltki 3 liiget ja ajalooliskeeleteaduslikude naiskursuste poolt 1 liige valiti, esialgse toimekonna jaotuse järele.

Shodkal lubati otsekohe mitmesuguste üliõpilasuühingute poolt 1200 r. asja hääks kokku panna; pääle selle otsustati läbikatsuda viia kindlat kuumaksu starostaadi kaudu, samuti sissetulekumaksu seltsides.

13 nov. pandi ettevõtte hääks veterinaarinstituudi üliõpilaste eestvõttel üliõpilaste vaheline kontsert toime, millest ka Eesti Üliõpilaste Meeskoor J. Simmi juhatusel osa võttis.

Sellele ettevõttele tunnevad Eesti üliõpilasorganisatsioonid kaasa; nende tegelik osavõtmine aga on sellepärast vähem, et sõjahaavatute eest hoolitsemisest Eesti korralduste kaudu osa võetakse. Nagu teada, on EÜS, Ugala ja Sakala omad ruumidgi haigemajade sisseseadmiseks lubanud.

Uus filosoofiline õpijõud Tartu ülikoolis

25. okt. võttis Tartu ülikooli professorite nõukogu mag. philos. V. S. Shilkarski filosoofia eradotsendiks vastu. Mag. Shilkarski (poolakas) on Moskvast õppinud ja 2½ a. samas ülikoolis professori ameti vastu valmistunud. Juba esimestest ettelugemistest Spinoza mõttetarkuse üle tundub, et ta teleoloogilise, konkreetidealistliku ilmavaate poolehoidja on.

Senni oli filosoofia õpetus Tartu ülikoolis terve veerandsada aastat prof. Dr. philos. J. Ohse (lätlane) hooleks, kes endise Tartu filosoofia professori, kuulsa G. Teichmülleri õpilane on, aateliseltki, n.n. kriitilise personalismi poolehoidjana.

V. E.

Auhindu teaduslikkude tööde eest

on saanud Tartu ülikooli aastapäeval, 12. dets. 1914 a., järgmised eestlased: stud. theol. Paul Kuusik (Ugala) hõbeauraha teadusliku töö eest „Streitfragen über Commodian“; 2) stud. jur. Gustav Talts senaator V. Bradke-nimelise kuldauraha „Правда Воли Монаршей у Θεοφана Прокоповича“ nimelise töö eest.

Kodanlise õiguse õpitoolile

valmistub praegu Tartu ülikooli juures **M i h k e l P o s k a** Tallinnast. Kuludeks saab ta haridusministeeriumi summadest 1200 rbl. aastas kahe aasta kestes.

Rahvaviiside pidu Vanemuises.

Hariliku kombe järele korraldas EÜS selgi sügissemestril (25. nov.) pidu-õhtu Seltsi aetava rahvaviiside korjamise hääks. Üliõpilaste poolt esines Tartu Eesti Üliõpilaste Meeskoor J. Simmi juhatusel, omade traditsioonide kohaselt.

Osavõtmine publikumi poolt polnud nii elav, kui endistel aastatel — vist sõjaaegiste häätegevate pidude rohkuse pärast. Puhas sissetulek — 177 r. 81 k.

Üliõpilaste omaabi õhutuseks.

Jõulud ja aastavahetus lähinevad, ühtlasi ka uue aasta õnnesoovi kingituste korjamine meie õppiva nooresoo hääks. Just neist summadest peab jatkuma nende kaasvõitlejate toetuseks, kes T. Nälki kapitali põhjuskirja järele sellest mitte osa ei või saada; nagu teada, on see kapital Tartu, Riia ja Peetrilinna Eesti üliõpilastele määratud. Muis linnades õppiva Eesti üliõpilasnooresoo eest on senni seltskonna poolt hoolitsetud — kuid üliõpilased ise on asjast enam-vähem kõrval seisnud. Kas poleks võimalik, et üliõpilasedgi omade kaasvõitlejate hääks tööle asuksid, uueaasta õnnesoovi rahade kogumist enese keskel ja omas ümbruses õhutaksid? Nad teeksid sellega suure teenuse omile kaasvõitlejaile, kes muis ülikooli linnades senni vähema toetuse osalisteks on pidanud jääma. Vahest ehk aitab üliõpilasnoorsugu ise siin üles seada tarvilikku tasakaalu toetussummades?

Toimetusele tulnud kirjad.

Süüdistus värvikandjate vastu.

„Üliõpilaste Lehele“ on avaldamiseks saadetud kellegi „maamehe“ süüdistuskiri meie värvikandjate vastu, mille pääsiks on pikad teoreetilised harutused meie üliõpilaste kohuste kohta iseene ja oma rahva ees. Neid kõrvaldades kuulame meie

järgmisi tõeasju: 10. mail 1914. a. on salk Tartu Eesti värvikandjaid väljasõidu Haaslava kõrtsi teinud. Samal ajal on lähiduses asuva karskuse seltsi „Priiuse“ majas pidu olnud, mille meeoleolu Bacchust teenijad üliõpilased nähtavasti on suuresti rikkunud; seda tunneb „maamehegi“ pikast kirjast.

Hiljemini tuli meile „maamehelt“ tõendav teade, et see korp. „Sakala“ oli.

Valearvamistest hoidmiseks tähendame otsekohe, et see süüdistus üleüldises mõttes mitte ainult värvikandjate, eriliselt „Sakala“ kohta ei tarvitse käia: on teisigi üliõpilasi, kes sama haigust on põdenud. Ka ei tee joomahaiguse arstimise juures see mingisugust põhjusemõttelikku vahet, kas värvikandja ollakse või mitte, imingu see arstimine välja iseenese, karskete kaasvõitlejate, üliõpilaste organisatsioonide või koguni riigivalitsuse poolt sunduse kombel, nagu praegu. — Korporatsioon „Sakalalt“ saime asja kohta järgmise kirja:

V. a.

„Üliõpilaste Lehe“ Toimetus.

Palun järgmisele korp. Sakala kirjale ruumi, mis oleks vastuseks „Üliõp. L.“ Toimetuse artiklile „Süüdistus värvikandjate vastu“, kus otsekohe korp. Sakalat on puudutatud.

Avaldan imestust, kuidas „Üliõp. L.“ toimetus ühe „maamehe“ mõttetargutuse põhjal, asja selgitus tarbetumaks pidades, tõeasja korp. Sakala kohta, mida sugugi olemas ei ole olnud, „Üliõp. Lehe“ veergudele kinni naelutab. 10 mail 1914 a. ei ole korp. Sakala terve koguna ega üksiku salgana Haaslava kõrtsi väljasõitu teinud. E. Teders, s. a. esimees.

Vastuseks eelolevale „Sakala“ kirjale avaldab Ül. Lehe toimetus „maamehe“ loal täie allkirjaga süüdistuse Sakala vastu, mis järgmiselt kuulub:

Aullol, 4.X.14.

Austatud Herra! *)

Teie küsimuste pääle on mul järgmist vastata. Kahjuks ei ole mul veel aega ega lusti jatkunud Tartu üliõpilaste korporatsioonide värve ligemalt järele uurida, aga nende kohta, kes 10 mail Haaslaval määratsesid, võin ma ütelda, et see korp. „Sakala“ oli, vist ikka siis eestlaste oma. Kinnitan seda sellega, et ma nendest meestest mitmeid isiklikult tunnud olen koolipölvles.

Kõige austusega: G. Adamson.

*) Kiri on ühe Toimetuse liikme nimele saadetud. Toim. täh.

V. a.

„Üliõpilaste Lehe“ Toimetus.

Palun lähemas „Üliõpilaste Lehe“ numbris järgmist kirja avaldada.

Et „Ü. L.“ № 5 ilmunud E. Ü. Seltsi kirjas korp. Sakala ja EÜS:i vahel ettetulnud juhtumise kohta asjaolud ebaõigelt valgustatud on, siis olen sunnitud valearvamiste eemale tõrjumiseks asja selgitama.

Varguses ei ole korp. Sakala EÜS:i liiget kunagi süüdistanud; kuidas aga seda teguviisi nimetada, kui keegi salaja lipu korporatsiooni ruumist seinalt maha rebib ja ära viib, jätan igauhe enese otsustada. Missugune korp. Sakala seisukoht selles asjas, on järgmisest EÜS:ile saadetud kirja väljavõttest näha: „Korp. Sakala konvent on selle juhtumise 5 okt. s. a. läbi harutanud, näeb L:i süüdi avalikus korporatsiooni tegelikus teotamises ettekavatsetud plaani järele ja on otsustanud EÜS:ile ette panna liikme L:i kohta seisukohta võtta ja sellest korp. Sakalale kunni 8. okt. s. a. kell 12 p. teatada“.

Sellest kirja väljavõttest on selgesti näha, et korp. Sakala EÜS:i liiget varguses ei ole süüdistanud ega asja politsei kaudu õiendanud.

L. on politseisse toimetatud ilma ühegi korp. Sakala liikme nõudmiseta. Kohe pääle selle politseisse järeleõudnud korp. Sakala liikmed on küll ägeduses protokollit tegemist nõudnud, mida aga esimees EÜS:i esimehe tõenduse pääle, et EÜS autasu garanteerib, ära lõpetas ja asja konvendi ette tõi, mille kohta konvent ülemalnimetatud otsuse tegi.

On üksikud korp. Sakala liikmed EÜS:i aumehelikkuse juures kahelnud ja EÜS:i liiget haavanud, siis on nad alati valmis olnud omade sõnade eest välja astuma ja sellekohast autasu andma.

EÜS on aga kirjast, kus korp. Sakala seisukoht selgesti välja on öeldud, mööda läinud ja „oma esimehe ja teiste kaudu kuulmise“ põhjal igasuguse vahekorra ära lõpetanud.

Niisugustel asjaoludel, kus EÜS ilma kõigi põhjusteta korp. Sakalale autasu andmata on jätnud, ei saa viimane vahekorra uuendamiseks mingisuguseid sammusid astuma, enne kui EÜS omalt põhjendamatult seisukohalt ei lahku ja nõutavat autasu ei anna korp. Sakalale, kui enne haavatule.

Sakala konvendi nimel

E. Teder,

s. a. esimees.

V. A.

„Üliõpil. Lehe“ Toimetus!
Paiun „Üliõpil. L.“ nr. 6 siin järgnevale Eesti Üliõpil. S:i
kirjale ruumi. Kõige austusega

A. Bachmann.

EÜS:i s. a. esimees.

„Tartu Päevalehes“ nr. 280. ilmunud ja „Üliõpil. Lehes“
avaldada lubatud korp. „Sakala“ „Kiri toimetusele“ tarvitseb
töelolude selgitamiseks asjasse puutuvat faktilise materjali
avaldamist.

4 okt. s. a. kell 12 l. pööras EÜS:i liige L. EÜS:i esi-
mehe poole teatades, et tema korp. „Sakala“ lipuga linnas sõit-
nud ja viimaks politseisse sattunud, kus kogu korp. „Sakala“
liikmeid sinna temale järele jõudes tema kohta protokollit tege-
mist nõudnud, teda varguses süüdistades. Seletuse saamiseks
läks EÜS:i esimees korp. „Sakalasse“, kus tema järelepärimisele
vastati, et korp. „Sakala“ esimehega politseis kokku võib saada.
Politseisse jõudes leidis EÜS:i esimees säält kogu korp. „Sakala“
liikmeid ühes esimehega. Kahetsust vahejuhtumise puhul aval-
dades, nõudis EÜS:i esimees seletust, mil põhjusel korp. „Sakala“
üliõpilaste seas maksvatest määrustest mööda minnes k o h a s e m
a k s peab ettetulnud vahejuhtumist politseivõimu abil õiendada
ja ilma ühegi põhjuseta üliõpilast varguses süüdistada — mille
pääle tema korp. „Sakala“ esimehelt vastuse sai, et nemad arva-
misel on, nagu ei pakuks EÜS üliõpilaste
v a h e l i s t e k s t ü l i õ i e n d u s t e k s g a r a n t i i d,
mispärast nemad ka politsei poole pööranud.

Et EÜS:i esimehele sarnane korp. „Sakala“ teguviis üli-
õpilaste aulikkuse ja EÜS:i traditsioonide seisukohalt võõrastav
oli, jättis tema korp. „Sakala“ edustajaile — oma võõrastust
avaldades — täieliku tegevusvabaduse, mille pääle korp. „Sa-
kala“ esimees omade kaaslastega nõu pidades uuesti teatas, et
ta „esimehe võimu tarvitades“ protokollit tegemise senniks siiski
seisma paneb, kunni korp. „Sakala“ konvent tähendatud asjas seisu-
koha võtab (mis ka täitsa politseiametnikkude mitmekordistele sõbra-
likkudele sooviavaldustele vastas). Korp. „Sakala“ otsuse lubas
esimees järgmisel päeval EÜS:ile teada anda.

5. okt. s. a. kell 5 p.l. sai EÜS:i eestseisus korp. „Saka-
lalt“ järgmise kirja.*)

„№ 381. Tartus, 5. okt. 1914.

V. A. Eesti Üliõpilaste Seltsi eestseisusele.

*) Korp. „Sakala“ kiri on muutmatult avaldatud, ainult isikute
nimed on aigtähtedega märgitud.

4. okt. s. a. umbes kell 9 hom. ilmusid korp. „Sakala“ konvendi korterisse E. Ü. S. liige L. ja kolm esticust: T., M., K. ja tahtsid kv! M.-ga kokku saada. Kui M. ilmus, küsisid nad õlut, mida aga ei olnud ja millele sellepärast järele sai saadetud. Vahepeal tuli L-il janu ja küsis vett. Kui vett toodi, valasid L. ja T. üle klaasi vett pörandale, mille pääle M. tähenduse tegi. Järgnes sõnavahetus, mis nii kaugemale viis, et kv! M. T.-i, käega ukse peale näidates, välja käskis minna. L. tähendas, et ka tema alles siin olevat ja väljaviskamine nii kergesti ei sündivat. Sellepeale kästi ka L.-i lahkuda. Lahkumist ei olnud, õlu jõudis kohale ja hakati, nähtavasti nägelemist unustades, ühes koos kõrtsi toas jooma. Sealt kadusid L. ja K. üksteise järele varsti ära. Umbes viis minutit peale nende lahkumist ilmus kv! Ö. ja teatas kv! M.-ile, et ta L.-i Maarjamõisa uulitsal korp. „Sakala“ lipuga sõitmas näinud. Ära nähes, et saalis tõesti kaks lippu puudusid, hakkas kv! Ö. voorimehega L.-i tagaajama ja esticused said välja visatud. Sõidu peal küsinud kv! Ö. linna-vahtidelt lipuga sõitjat taga ja saanud varsti teada et see kinni võetud ja politseisse toimetatud. Kv! kv! Ö. ja P. jõudnud kohe peale kinnivõtmist politseisse järele. Politseis seletanud L. et tema ettekatsetud plaani järele lipud salaja korp. „Sakala“ konvendi saalist seinalt maha kiskunud ja nendega linna mööda sõitnud. Järelvaatamisel selgus et üks lipp varre küljest ära oli rebitud, kuna teise vars katki oli murtud ja lipp sõidul maad mööda lohistamisega ära määritud.

Korp. „Sakala“ konvent on selle juhtumise 5. okt. s. a. läbi harutanud ja näeb L.-i süüdi avalikus korporatsiooni tegelikus teotamises ettekatsetud plaani järele ja on otsustanud Eesti Üliõpilaste Seltsile ettepanna liikme L.-i kohta seisukohta võtta ja sellest korp. „Sakala“le kuni 8. okt. s. a. kell 12 p. teatada. Kui ülevalnimetatud tähtjaks Eesti Üliõpilaste Seltsi poolt rahuloldavat vastust ei tule, jätab korp. „Sakala“ enesele tegevuse vabaduse.

Esimees: (allkiri).

Kirjatoimetaja: (allkiri).“

EÜS:i erakoosolek 7:ndal okt. s. a. harutas oma esimehe kaebused EÜS:i liikme L:i ja korp. „Sakala“ pääle läbi, kõike vahejuhtumisse puutuvat materjali arvesse võttes; nägi L:i „avalikus ettekatsetud teise üliõpilaste organisatsiooni teoga auhaavamises“ süüdi olevat ja karistas teda üleüldiste üliõpilaste määruste järele; korp. „Sakala“ kohta aga tegi EÜS otsuse, mis Üliõpil. L. nr. 5 avaldatud on ja mis järgmiselt kuulub: „Kuna Eesti Üliõpil. Selts oma esimehe ja teiste kaudu kuuleb, et korp.

„Sakala“ edustajad seletanud on, nagu ei pakuks Eesti Üliõpilaste Selts vaenulikkude kokkupõrgete aumehelikuks õiendamiseks mitte tarvilikku kindlustust ehk garantiid, ja et korporatsioon „Sakala“ võimalikuks on arvanud Eesti Üliõpilaste Seltsi liiget vastu oma paremat teadmist varguses süüdistada ja ettetulnud sekeldust politsei võimu abil õiendada, siis arvab Eesti Üliõpilaste Selts omaks kohuseks mitte ainult vastust korporatsioon „Sakala“ kirjaliku nõudmise pääle andmata jätta, vaid ka iga vahekorra korporatsioon „Sakalaga“ täiesti lõpetada, nii kaua kui see oma eelpool tähendatud teguviisi eest vastavat autasu ei ole muretsenud“.

Sellest järgneb siis, et EÜS:i otsus korp. „Sakala“ kohta kõigiti põhjendatud on, nimelt:

1) on korp. „Sakala“ ametlik edustaja (esimees) seletanud, et EÜS kokkupõrgete aumehelikuks õiendamiseks tarvilikku garantiid ei paku ja asub samal kahtleval seisukohal korp. „Sakala“ ka omas ametlikus ultimaatumis 5. okt. s. a., kui tema EÜS:le fiksatsioonile ettekirjutab ja omale EÜS:i otsuse kontrollimise vabaduse jätta ähvardab;

2) on korp. „Sakala“ edustajad EÜS:i liiget oma parema teadmise vastu varguses süüdistanud, on sellekohase protokollide tegemist nõudnud ja on korp. „Sakala“ esimees protokollide tegemise oma „esimehe võimuga“ ainult ajutiselt seisma pannud, ning on korp. „Sakala“ ka omas ametlikus ultimaatumis 5. okt. s. a. selle protokolliga EÜS:i ähvardanud, omale uuesti kahtlast „tegevusvabadust“ EÜS:i vastu jätta lubades, selle pääle vaatamata, et tema ise omas kirjas EÜS:i liiget L:i ainult teotamises süüdi leiab. Varguse süüdistuse laseb korp. „Sakala“ oma aumõistete iseloomustamiseks ka oma viimase, „Tartu Päeval.“ nr. 280 avaldatud „kiri toimetusele“ ridade vahelt läbipaista, kui ta ütleb: „varguses ei ole korp. Sakala EÜS:i liiget kunagi süüdistanud; kuidas aga seda teguviisi nimetada, kui keegi salaja lipu korporatsiooni ruumist seinalt maha rebib ja ära viib, jätan igaühe enese otsustada;“

3) ei salga korp. „Sakala“ ka omas „Kiri toimetusele“, et tema edustajad politseis protokollide tegemist on nõudnud. EÜS ei ole ka korp. „Sakala“ kirjast (№ 381, 5. okt. s. a.) sugugi mööda läinud, vaid on seda väga oma otsuse tegemise ja korp. „Sakala“ hindamise juures silmas pidanud. Ka on EÜS korp. „Sakala“ kirja EÜS:i liikme L:i süü harutamise juures silmas pidanud, niipalju kui see kiri fakte sisaldab.

Mis aga puutub korp. „Sakala“ liigete valmisolekusse („Kiri toimetusele“ T. P. nr. 280) autasu anda EÜS:i üksikuile

liigetele, siis on EÜS:il selles asjas teine arvamine, mida tema tarbekorral dokumentaarselt põhjendada võib.

Nii on korp. „Sakala“ omade ametlike edustajate ülesastumistega, mida ta senni hukka pole mõistnud, ja omade kirjadega vahejuhtumise algusest kuni „Kiri toimetusele“ T. P. nr. 280. s. a. ennast EÜS:i mõttes kui üliõpilasorganisatsioon täiesti võimatumaks teinud.

Eesti Üliõpilaste Selts.

Tartus, Novembrikuul
1914.

V. a.

Üliõpilaste Lehe toimetusele.

Korp. Sakala vastuses*) Eesti Üliõpilaste Seltsi kirja puhul Üliõpilaste Lehes nr. 5 kirjutatakse muu seas: „L. on politseisse toimetatud ilma ühegi korp. Sakala liikme nõudmiseta.“ Selle väite tõepärasuse hindamiseks on mul au asjast huvitatute tähelepanekut järgmiste ametlike dokumentide päale juhtida:

1) Tartu politsei protokollis № 12567 (4 okt. s. a.) on kirjutatud muu seas: „Студента Л. с флагом доставил он, городской П., в полицию, по просьбѣ студентов корпорации „Сакала“...**)

2) Tartu-Võru maakonna I. jaoskonna rahukohtu protokollis nr. 730 (28. okt. s. a.) kuulub linnavahi tunnistus järgmiselt: „... нѣсколько минут спустя студенты корпорации „Сакала“ заявили мнѣ, что обвиняемый (с. о. üliõp. L.) взял их флаг ... На обратном пути я его задержал“...

Kõige austusega
üliõpil. L.

Toimetuselt.

Trükitehnilistel ja muil põhjustel, võib Ül. Leht nr. 7—8 s.a. ainult 1915 a. jaanuari algupoolel ilmuda.

*) V. Tartu Päevaleht nr. 280 s. a.

**) Venekeelsest tekstist z'id mahakustutatud. Toim.

Rahvalik-teadusliku, poliitika, teaduste, kirjanduse ja kunsti kuukirja

„Vaba Sõna“

II. aastakäik.

II. aastakäik.

Vastutav toimetaja Kornelius Tüür

Vastutav väljaandja Bernhard Linde

Tegev toimetaja Rudolf Paabo.

1915. a. tellimiste vastuvõtmine on alanud.

„Vaba Sõnal“ on seljataga kõigi meie ajakirjade esimese aasta ainelised raskused: neist on uus ajakiri üle saanud ja algab aineliselt kindlustatult, vanade ja uute kaastööliste toetusel kindlalt ja julgelt oma teist ilmutisaastat.

„Vaba Sõna“ paneb oma sisu rahvalik-teaduslikkuse ja mitmekesisuse pääle iseäralist rõhku. Kõik moderni kultuuri probleemid, uued voolud ja ideed teaduses, kirjanduses ja kunstis ning tähtsamad päevaküsimused leiavad tema veergudel tähelepanemist, asjalikku ja teaduslikku valgustust.

„Vaba Sõna“ toetavad hulk kaastöölisi kodu- ja väljamail. Läänud aastal ilmusid „Vaba Sõna“ veergudel järgmiste autoride tööd: Jok. Aavik, Joh. Adamson, Joh. Audova, J. Barbarus, Valeri Brjussov (Vene), Rein Eliaser, A. Fiskar, Louis Ganzenmüller (Prantsuse), Joh. Jans, Ed. Juhanson, M. Kurs-Olesk, H. Kruus, Nikolaus Lenau (Saksa), Juhan Liiv, Bernhard Linde, Emilla Linde, H. Madisson, M. Martna, K. Michelson, K. Menning, Arvid Mörne (Rootsi), Jaan Oks, Lui Olesk, Rudolf Paabo, A. Reben, Peeter Ruubel, Rabindranath-Tagore (India), A. H. Tammsaare, A. Tassa, F. Tiderman (Rootsi), Friedebert Tuglas, K. Tüür, Joh. Semper, Fr. von Stryk (Balti-Saksa), Gustav Suits, Werner von der Schulenburg (Saksa).

Pääle vanade kaastööliste on veel lubanud kaastööga toetada: Karl Einbund, E. Eisenschmidt, J. Jürgens, Joh. Kirkman, L. Ibrus-Köstner, N. Köstner, Joh. Kukk, A. W. Kraaw, A. Luiga, O. Luts, J. Mark, A. Pallas, M. Puru, R. Rägo, A. Saaberg, Otto Strandmann, Jüri Vilms, Aleksandras Zilinskis (Leedu) j.t.

„Vaba Sõna“ ilmub korralikult iga kuu keskmistel päevadel: iga nr. 32 lk.

„Vaba Sõna“ sisu eest hoolditseb toimekond, mille liigeteks on: Karl Einbund, Joh. Jans, Ed. Juhanson, Bernhard Linde, Rudolf Paabo, Kornelius Tüür ja Joh. Semper.

Tellimishind; postiga aastas 2 rbl., pooles aastas 110 kop. postita aastas 180 kop., pooles aastas 95 kop. Üksik nr. 20 kop. Kirjade adr. гop. Юрьев, Лифл. губ. „Vaba Sõna“. Toimetus ja talitus: Tartus, Rüütli uul. 4. Toimetaja kõnetund: iga päev kella 12—1 e. l. Talitus avatud äripäevadel kella 10—2 e. l. ja 5—7 p. l. Telefon 364. Postkast 10.

Uued ja vanad „Noor-Eesti“ poolehoidjad, koguge „Vaba Sõnale“ uusi sõpru!

Osaühisus „Noor-Eesti Kirjastus“.

„Vaba Sõna“

Jõulu album

Ilmub detsembri-kuu algul.

Sisaldab kirjutusi jägmistelt autoritelt:

K. Einbund, Rein Eliaser, Joh. Jans, Ed. Juhanson, H. Kruus, Bernhard Linde, Lui Olesk, Rudolf Paabo, A. Pallas, Peeter Ruubel, Joh. Semper, Gustav Suits ja Jüri Vilms.

Ilukirjanduslikus osas ilmuvad:

1) algupärased novellid:

J a a n O k s, Vana madrus.

A. H. T a m m s a a r e, Poiss ja liblik.

A. T a s a, Jut mungast, Maarja maalijast.

F r i e d e b e r t T u g l a s, Popi ja Huhuu.

2) algupärased luuletused:

J o h. B a r b a r u s, M a r t i n P u r u, J o h. S e m p e r ja G u s t a v S u i t s.

Hind 30 kop.

Osaühisus „Noor-Eesti Kirjastus“.

Eesti keele arendamiseks, mis praegu päevakorral, on uus ajakiri asutatud

„Keeleline Kuukiri“

Ilmub 8 numbrit aastas.

Toimetaja ja väljaandja J o h. A a v i k.

Tellimishind: Aastas postiga 1 rbl. 30 kop.; postita 1 rbl.;
poolaastas postiga 65 kop. postita 50 kop.

Üksik number 15 kop; kaksiknummer 30 kop.

Tellimine ja kirjastus „Postimehe“ talituse kaudu Tartus, Rüütli
uul. 9. (Vene keeli: контора газ. „Постимес,“ гор. Юрьев).

Tellimisi võtavad vastu: Tartus „Postimehe“ raamatukauplus,
Tallinnas Pihlaka raamatuk., Peetrilinnas „Ühiselu“ raamatuk., üksikuid
numbrid igast raamatukauplusest saada.

Tellimine 1915. aastaks on avatud.

Esimene kaksiknummer on ilmunud. Hind 30 kop.

Sisu: Joh. Aavik: „Keelelise Kuukirja“ siht ja laad. — Joh. Aavik:
Lühemad paljuse osastavad kahesilbilistest tüvedest. — Juhani Aho:
Sügise torm. — V. Grünthal: Kaks tuletusliidet. — V. Ernits: Etümo-
loogilised märkused. — Joh. Aavik: Mõned uued sõnad. — Joh. Aavik,
Õigekeelsuslikud arvustused (O. Luts, Kevade II). — Joh. Aavik: Mõt-
teterad keeleuudendusest. — Joh. Aavik: Üleskutse ankeediks. — Joh.
Aavik: Üleskutse (kas „keelata“ või „keelda“?) — Antineologus: Kee-
leuudenduse vastase aforismid. — Joh. Aavik: „Keelelise Kuukirja“ õige-
keelsus. — Joh. Aavik: Kuidas keeleuudendusele vastu tullakse (J. Jõge-
verile ta arvustuse puhul J. Aaviku „Eesti rahvusliku suurteose keele“
üle). — * * * Mõnesugused märkused.

Nagu praegune keelekõne ja keeleuudenduslikumine omane on
l a i e m i d r i n g k o n d i huvitama, nii ei ole „Keeleline Kuukirigi“
ainuüksi eriteadlaste kitsale piirkonnale määratud, vaid pöörab üleüldse
kõigi nende arvurikaste isikute poole, kel meie rah-
vuslik kultuur ja eriti meie emakeele arendamine ja suur-
sugustamine südamel.

Seepärast püüab „K. K.“ oma sisu poolest huvitav ja mit-
mekesine ja oma esitusviisi poolest võimalikult rah-
valik-arusaadav ja elav olla, nii palju kui seda aine lubab.

„Keeleline Kuukiri“ sisaldab: pikemid kirjutusi
ja vähemid üksikuid märkusi keelekõne ja vigade kohta, uute-
sõnade ettepanekuid; tähtis osakond on raamatute puhtasti keeleli-
sed arvustused.

„Keeleline Kuukiri“ avaldab ka ilukirjandust.

„Keeleline Kuukiri“, mida oma kaastöö ja ainelise abiga meie
nooremad keeleteadlased toetavad, on aateline ette-
võtte, mis, vähemalt esialgu, ainult ainelise kahjuga võib sündida.
Seepärast on soovida ja loota, et kõik, kes meie keeleuudendus- ja
rikastamispuudele kaasa tunnevad, uut ettevõtet püüaksid toetada.

Trükist ilmusid Eesti Üliõpilaste Seltsi kirjastusel

Sirvilauad 1915.

Lisas: A. Sihver: Baltimere ajalooline minevik; Lui Olesk: Praegune ilmasõda; V. Ernits: Rahvused Austria-Ungaris; H. Kruus: Poolakate rahvuslikust: püüetest; J. Tõnisson: Suur ilmasõda ja Baltimaade tulevik; H. Niggol: Vähjatõbi. HIND 10 KOP.

Lähemas tulevikus ilmub

≡≡≡ Rahvusküsimus ≡≡≡

nimeline koguteos, Eesti Üliõpilaste Seltsi Kodumaa Tundmise Osakonna ülesandel korraldanud V. Ernits.

Uuemast kirjastusest soovitab E. Ü. S.

1. J. Tõnisson: Põhjamaade rahvaallikoolid, hind 5k
2. J. Roos: Põltsamaa minevik — hind 15 kop

VANEMAST KIRJASTUSEST:

Eesti Üliõpilaste Seltsi Album (II leht — 50 kop., III — 50 kop., IV — 60 kop., VI — 30 kop., VII — 60 kop. ja VIII — 45 kop.); eelviimane leht on pühendatud Tartu ülikoolile ja viimane — Ch. Darwini mälestusele.

A. Läte: Neli laulu, klaveri kaasmängul, hind 60 k. üksikult 20—30 kop.

„Eesti Kirjameeste Seltsi“ pärandusest: Aastaraamat 1875—1879 ja 1881—1890. Aastakäigu hind 20 kop. Huvi-
tavad iseäranis meie lähema mineviku voolude ja vaimuelu
tundma õppimiseks. „Eesti kirjanduse võidupidu raamatud“
I ja II — a 10 kop. (ka noolidega).

C. R. Jakobson, Kolmisaakõne hind 5 k.
Pööret tegev kühvuskõne oma aja kohta.

Pildiraamatid: E. Ahrenst näopilt — 10 k.,
r. R. Kreutzvaldi näopilt — 10 kop.

Dr. FSirvilauad 1898—1914, a 5 kop.

Seltsi kaudu ostjalle 40% hinnaalandust!

N.B.! Eesti Ü. Seltsi Loodusteaduse Osakonna toimetisel
on ilmunud Heinrich Niggoli

Eesti Arstiteadusline Sõnastik Põhja-
Balt

Arstide Seltsi kirjastusel. Hind 75 kop.

„Üliõpilaste Leht“

Ilmub 8 korda õpiaastas, 4 numbrit enne, 4 pääle jõulu.

Tellimishind:

aastas ühes postikuludega 150 kop., üksik number 25 kop.

Adress: Юрьевъ (Лифл). G. Zirk'i trükkoda.

Доволнено военною цензурою Юрьева 1914 г.